

Uwaga: Dyrektywy Europejskie 2004/17/CE i 2004/18/CE nie zostały jeszcze wprowadzone we Francji. Niniejszy dokument odwołuje się tylko do legislacji obowiązującej obecnie (na marzec 2006).

## 1. Jakie przepisy obowiązują odnośnie procedur przetargowych?

### Jakie regulacje prawne dotyczą przetargów o wartości powyżej progu UE?

Prawie wszystkie najistotniejsze regulacje są zawarte we Francuskim Prawie Zamówień Publicznych 'Code des Marchés Publics' (aktualna wersja 2004-15 z 7 stycznia 2004). Dotyczy on zamówień publicznych zleczanych przez władze centralne, przez ich jednostki nie mające charakteru przemysłowego i handlowego, władze terytorialne i ich instytucje publiczne. Uwzględnia on także zamówienia realizowane w formie mandatów nadawanych przez jedną z władz instytucji publicznych i departamentów zakupów.

Określone zamówienia powyżej progu muszą także spełniać wymogi dotyczące zamieszczania ogłoszeń i konkurencji. Dotyczy to niektórych państwowych instytucji z sektora przemysłu i handlu (établissements publics industriels et commerciaux, EPIC, e.g.: Electricité de France), grup interesów publicznych oraz stosunków pomiędzy instytucjami publicznymi opartych na przepisach dotyczących sektora prywatnego (np. pewnymi stowarzyszeniami, np. the Banque de France)

### Jakie regulacje prawne dotyczą przetargów podprogowych?

Zamówienia podprogowe są także objęte francuskim Prawem Zamówień Publicznych 'Code des Marchés Publics', (aktualna wersja 2004-15 z 7 stycznia 2004).

Dodatkowo istnieją szczególne przepisy, które wyznaczają określone zadania jednostkom publicznym i prywatnym w celu ustanowienia zasad wolnej konkurencji: są to spółki z udziałem skarbu państwa, konsorcja budowlane dla budownictwa państwowego, zakłady ubezpieczeń społecznych, itp.

### **Lista istotnych ustaw:**

#### **Ustawy**

- Ustawa nr 75-1334 z dnia 31 grudnia 1975 o podwykonawstwie.
- Ustawa nr 85-704 z dnia 12 lipca 1985 o relacjach pomiędzy władzami państwowymi będącymi stroną zamawiającą a głównym wykonawcą będącym instytucją prywatną.
- Ustawa nr 91-3 z dnia 3 stycznia 1991 na temat przejrzystej i właściwej realizacji procedur przetargowych, które wiążą się z obowiązkiem publikacji ogłoszenia oraz zachowania zasad wolnej konkurencji.
- Ustawa nr 92-1282 z dnia 11 grudnia 1992 dot. procedur przetargowych w sektorach gospodarki wodnej, energii, transportu i telekomunikacji.
- Ustawa nr 93-122 z dnia 29 stycznia 1993 o przeciwdziałaniu korupcji, o przejrzystości życia gospodarczego i zamówień publicznych

- Ustawa nr 2001-1168 z dnia 11 grudnia 2001 o środkach mających na celu pilne reformy ekonomiczne i finansowe ("MURCEF").

### Dekrety

- Dekret nr 84-74 z 26 stycznia 1984 o standaryzacji.
- Dekret nr 2001-738 z 23 sierpnia 2001, artykuł 17 z Prawa Zamówień Publicznych, dot. zasad wg których zamówienia publiczne uwzględniają wahania gospodarki.
- Dekret nr 2002-677 z 29 kwietnia 2002 dot. obowiązku uwzględniania aspektów estetycznych w budynkach publicznych, włącznie ze specyfikacjami warunków zamówienia zgodnych z tym obowiązkiem (artykuł 31 Prawa Przetargów Publicznych).
- Dekret nr 2002-692 z dnia 3 kwietnia 2002, paragraf 1 i 2 artykułu 56 Prawa Zamówień Publicznych wprowadzający procedury rozstrzygania przetargów drogą elektroniczną.
- Dekret nr 2001-846 z dnia 18 września 2001, paragraf 3 artykułu 56 Prawa Zamówień Publicznych o aukcjach elektronicznych.
- Dekret nr 2002-232 z dnia 21 lutego 2002 **odnośnie ustalenia maksymalnego okresu płatności przy zamówieniach publicznych** (artykuł 96 Prawa Zamówień Publicznych).
- Dekret nr 2003-301 z dnia 2 kwietnia 2003 zmieniający prawo powszechne o władzach terytorialnych (wyszczególniający listę dokumentów pomocniczych wymaganych przez księgowych przed dokonaniem płatności z tytułu poniesionych wydatków).
- Dekret nr 2001-797 z dnia 3 września 2001 o komitetach doradczych w sprawie postępowania ugodowego w przypadku różnic i sporów w kwestii kontraktów na przetargi publiczne (artykuł 131 Prawa Zamówień Publicznych).

Z wszystkimi istotnymi tekstami można zapoznać się na stronie <http://www.minefi.gouv.fr>.

## 2. Jakie są krajowe i regionalne media publikujące ogłoszenia o przetargach?

Poniższa tabela zawiera zasady dotyczące publikacji ogłoszeń o przetargach:

| Kategoria / kwota  | Ogłoszenie przetargu   | Rozstrzygnięcie przetargu | Ogłoszenie planowanych przetargach |
|--|--|---------------------------|------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Poniżej 90 000 €* i powyżej 4000 €</li> </ul> | <p>W ogłoszeniu zawarte są informacje na temat wartości i przedmiotu zamówienia.</p> <p>Preferowanym medium powinny są media drukowane, ewentualnie ogłoszenie może być zamieszczone na stronach internetowych lub tablicach ogłoszeń, gdy ogłoszenia prasowe są</p> |                           |                                    |

|   |   |   |   |
|---|---|---|---|
| <p>Dostawy i usługi zgodnie z art. 29<sup>**</sup> :</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• powyżej lub równe kwocie 90 000 euro i poniżej kwoty 137 000 euro</li> <li>• dla władz centralnych powyżej lub równe kwocie 90 000 euro i poniżej kwoty 211 000 euro dla władz terytorialnych</li> <li>• roboty budowlane: powyżej lub równe kwocie 90 000 euro i poniżej 5 278 000 euro</li> </ul> | <p>zbyt drogie.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Obowiązek publikacji w "Bulletin officiel d'annonces des marches publics, BOAMP — Oficjalny Biuletyn Ogłoszeń Publicznych</li> </ul> <p>lub w:<br/>Journal d'annonces légales – Dzienniku ogłoszeń prawnych</p> <p>a także, w niektórych przypadkach, w prasie specjalistycznej.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Obowiązek publikowania</li> </ul> <p>Tylko dla kontraktów na roboty powyżej lub równe kwocie 211 000 euro i poniżej kwoty 5 278 000 euro (ta sama dokumentacja jak w przypadku wezwań do konkurencji).</p> |   |
| <p>Dostawy i usługi zgodnie z art. 29<sup>**</sup>:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• powyżej lub równe kwocie 137 000 euro dla rządu</li> <li>• powyżej lub równe kwocie 211 000 euro dla władz terytorialnych</li> <li>• Roboty:</li> <li>• Powyżej lub równe kwocie 5 278 000 euro</li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Obowiązek publikacji w:</li> <li>• bazie OJS / TED</li> <li>• BOAMP</li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Obowiązek publikacji w:</li> <li>• bazie OJS / TED</li> <li>• BOAMP</li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Obowiązek publikacji w:</li> <li>• bazie OJS / TED dla kontraktów na dostawy i usługi powyżej lub równe kwocie 750 000 euro oraz na roboty wartości wyższej lub równej 5 278 000 euro, jeśli zastosowano opcję skrócenia czasu składania ofert.</li> </ul> |

\* : Wymienione powyżej kwoty nie zawierają podatku VAT.

\*\* : Tylko usługi, które zostały wymienione w artykule 29 zostały objęte powyższymi klauzulami. W przypadków pozostałych usług (np. prawnych, kulturalnych, sportowych, edukacyjnych itd.) nie zostały określone procedury publikacji czy jakiegokolwiek inne. Aczkolwiek nie zmienne pozostają podstawowe zasady takie jak bezpłatny dostęp do ogłoszenia o przetargu, jednakowe traktowanie uczestników oraz przejrzystość procedur.

### 3. Jakie procedury przetargowe są stosowane?

Poniższe procedury przetargowe stosowane są we Francji:

#### a) Wezwanie do przetargu

Wezwanie do przetargu jest procedurą w której władze państwowe wybierają najbardziej atrakcyjną ofertę ze względu na cenę bez prowadzenia negocjacji, na podstawie obiektywnych kryteriów podanych wcześniej do informacji uczestnikom przetargu. Jest to najbardziej powszechna procedura prawna; inne procedury mają zastosowanie tylko w specyficznych przypadkach.

Wezwanie do przetargu może być nieograniczone lub ograniczone, w zależności od wyboru władz odpowiedzialnych za kontrakt; w przypadku przetargów ograniczonych tylko wybrane (zatwierdzone) firmy mogą składać swoje oferty.

#### b) Negocjacje

Negocjacje to procedura w której władze państwowe wybierają ofertę po konsultacji z oferentami i przeprowadzeniu negocjacji dotyczących warunków zamówienia z jednym lub kilkoma z nich. Negocjacje mogą zostać przeprowadzone z lub bez ogłoszenia, w przypadku kiedy nie została dokonana publikacja, z lub bez wezwania do konkurencji. Procedury negocjacyjne mogą być rozstrzygnięte tylko w przypadku określonym w artykule 35 "Code des Marchés Publics" (Prawa Zamówień Publicznych).

#### c) Dialog konkurencyjny

Dialog konkurencyjny może być stosowany w przypadku, gdy władze odpowiedzialne za kontrakt nie zdefiniowały z właściwą precyzją technicznych środków, które są wymagane dla ich potrzeb lub gdy nie są w stanie pokierować prawną i finansową stroną realizacji projektu. Dialog konkurencyjny może być stosowane ponadto w przypadku kontraktów na roboty wartości od 211 000 do 5 278 000 euro.

#### d) Planowanie i realizacja zasad konkurencji

Planowanie i realizacja konkurencji ma zastosowanie do kontraktów odnoszących się zarówno do definicji projektu, jak i do wykonania prac w zakresie określonym w Artykule nr 1 ustawy z dnia 12 lipca 1985 (stosunki pomiędzy kontraktującymi władzami państwowymi a głównymi prywatnymi kontraktorami projektu).

#### e) Wezwanie do konkurencji

Wezwanie do konkurencji jest procedurą, w której władze państwowe, po wezwaniu do konkurencji i ocenie komisji, wybierają plan lub projekt przed wyborem jednego ze zwycięzców konkursu. Jest to procedura w szczególności stosowana w obszarach rozwoju krajowego i regionalnego, urbanizacji, architektury, inżynierii i obróbki danych.

#### f) Zastosowanie procedur

Zastosowanie procedur odnosi się do wszystkich kontraktów z kwotą poniżej progu określonego w art. 28. Władze kontraktujące wybierają środki publikacji w zależności od wartości kontraktu oraz typu poszczególnych robót, dostaw oraz usług. Ta procedura także daje pełną odpowiedzialność władzom kontraktującym odnośnie środków, której mają zostać zastosowane w celu wyboru kandydatów, ze względu na kwotę i przedmiot kontraktu.

Poniższa tabela zawiera przegląd zgłoszeń do udziału w przetargu w przypadku różnych procedur przetargowych.

### Na dostawy i usługi zgodnie z artykułem 29

| Progi   | Procedury   |
|---|---|
| Dla rządu: poniżej 137 000 euro *<br>Dla władz terytorialnych: poniżej 211 000 euro                                 | Procedura dostosowawcza   |
| Dla rządu: powyżej lub równe kwocie 137 000 euro<br>Dla władz terytorialnych: powyżej lub równe kwocie 211 000 euro | Wezwanie do składania ofert lub w określonych wypadkach::<br>Dialog konkurencyjny<br>Konkurencja (lub negocjacje)<br>Inne sformalizowane procedury (takie jak koncepcja - realizacja) |

### Dla robót

| Progi   | Procedury   |
|---|---|
| Poniżej: 211 000 euro   | Procedura dostosowawcza   |
| Powyżej lub równe kwocie 211 000 i poniżej kwoty 5 278 000 euro | Osoba odpowiedzialna za zamówienie wybiera pomiędzy:<br>wezwaniami do składania ofert<br>negocjacjami z ogłoszeniem oraz wezwaniem do konkurencji<br>dialogiem konkurencyjnym |
| Powyżej lub równe kwocie 5 278 000 euro                         | Wezwanie do składania ofert lub, w określonych wypadkach:<br>negocjacje (bardzo rzadko)<br>dialog konkurencyjny<br>planowanie– realizacja                                     |

### Dla dostaw, usług oraz robót budowlanych operatorów sieciowych (art. 80)

| Progi             | Procedury  |
|-------------------|--|
| Poniżej 400 000 € | Procedura dostosowawcza  |
| Powyżej 400 000 € | Wezwanie do składania ofert, lub w określonych wypadkach:<br>negocjacje<br>dialog konkurencyjny<br>konkurencja |

\* Podane wartości nie zawierają podatku VAT.

Jakie obowiązują terminy?

| Procedury                                  | Terminy  |
|--|--|
| Nieograniczone wezwania do składania ofert | Termin otrzymania oferty nie krótszy niż 52 dni<br>22 dni jeżeli zamieszczono ogłoszenie o planowanym przetargu<br>22 dni dla zamówień na roboty budowlane o wartości między 211 000 €* a 5 278 000 € (15 dni w pilnych przypadkach nie zawinionych przez zamawiającego)   |
| Ograniczone wezwania do składania ofert    | a) otrzymanie zgłoszeń do udziału w przetargu<br>Nie mniej niż 37 dni (22 dni dla zamówień na roboty budowlane o wartości między 211 000 € a 5 278 000 €). Oba terminy mogą zostać skrócone do 15 dni w pilnych przypadkach nie zawinionych przez zamawiającego.<br>b) otrzymanie ofert<br>Nie mniej niż 40 dni (22 dni jeżeli zamieszczono ogłoszenie o planowanych przetargach lub w przypadku zamówień na roboty budowlane o wartości pomiędzy 211 000 € a 5 278 000 €) |
| Negocjacje z ogłoszeniem                   | Nie mniej niż 37 dni lub 22 dni dla zamówień na roboty budowlane o wartości pomiędzy 211 000 € a 5 278 000 € (15 dni w pilnych wypadkach nie zawinionych przez zamawiającego)  |
| Dialog konkurencyjny                       | Nie mniej niż 37 dni na otrzymanie zgłoszeń udziału w przetargu. Po ustaleniu warunków przetargu, nie krócej niż 15 dni na otrzymanie ofert  |
| Konkurencja planowania-realizacji          | -  |
| Wezwanie do konkurencji                    | W przypadku nieograniczonego wezwania do konkurencji obowiązują te same terminy jak w przypadku nieograniczonego wezwania do składania ofert<br>W przypadku ograniczonego wezwania do konkurencji obowiązują te same terminy jak w przypadku ograniczonego wezwania do składania ofert   |
| Procedura dostosowawcza                    | Terminy są określone przez zamawiającego; muszą one jednak być wystarczająco długie aby zagwarantować swobodny dostęp do przetargu.  |

Kwoty w tabeli nie zawierają podatku VAT.

**4. Jakie dokumenty mogą być wymagane w trakcie przetargu?**

Wymienione poniżej przepisy francuskiego prawa dotyczą wszystkich procedur, za wyjątkiem procedur dostosowywanych, w przypadku których zamawiający decyduje samemu w tym względzie. Ponieważ jednak swoboda wyboru podyktowana jest uproszczeniem formalności,

zamawiający nie może wymagać więcej dokumentów niż w przypadku pozostałych procedur przetargowych

Arykuł 45 Code des Marchés Publics zawiera listę dokumentów, które mogą być wymagane. Zawiera to w szczególności::

1. Informacje które pozwalają na ocenę wiedzy fachowej oraz możliwości technicznych i finansowych oferenta. Lista dokumentów, które mogą być wymagane ujęta jest w rozporządzeniu Ministra Spraw Gospodarczych z 26 lutego 2004 roku.
2. W przypadku toczących się postępowań sądowych, kopia stosownych orzeczeń.
3. Oświadczenia zaświadczające, że:
  - oferent nie ma zaległości z tytułu niezapłaconego podatku lub składek na ubezpieczenia społeczne;
  - oferent nie ma zakazu brania udziału w przetargach;
  - oferent nie został skazany żadnym wyrokiem dotyczącym łamania praw pracowniczych włącznie z zatrudnianiem nielegalnych imigrantów, w ciągu ostatnich 5 lat.

Dodatkowo zamawiający może poprosić o szczegółowy opis produktu z zakresu dostaw, może także poprosić o próbki tego produktu.

Oferent musi złożyć oświadczenie o związaniu ofertą: dokument podpisany przez oferenta zawierający ofertę lub propozycję zgodną z warunkami określonymi przez zamawiającego.

Podmiot, którego oferta została wybrana musi dowieść, że nie zalega z podatkami ani składkami na ubezpieczenia społeczne poprzez dostarczenie zaświadczenia wydanych przez stosowne instytucje. Oferenci z poza Francji muszą dostarczyć stosowne dokumenty wystawione przez urząd państwowy z kraju ich pochodzenia. Jeżeli brak tego typu zaświadczeń w kraju pochodzenia, może to zostać zastąpione poprzez stosowne oświadczenie w miejsce przysięgi lub w przypadku krajów, w których takie oświadczenie nie funkcjonuje w systemie prawnym, poprzez formalne oświadczenie poświadczone przez notariusza lub inną instytucję w kraju pochodzenia oferenta.

### **Wskazówka:**

Oferenci często są proszeni o przesłanie formularzy, w szczególności formularza DC4 (list z podaniem), DC5 (deklaracja w miejsce przysięgi zgodnie z art. 45, która przede wszystkim zaświadcza, że oferent nie zalega z płatnością podatków oraz składek na ubezpieczenia społeczne), DC7 (dokument wymagany od wybranego oferenta zawierający oświadczenie o nie zaleganiu z podatkami i składkami na ubezpieczenie społeczne) oraz DC8 (oświadczenie o związaniu ofertą, zawierające opis oferty zgodnie z warunkami podanymi przez zamawiającego). Powyższe formularze można pobrać ze strony: <http://djo.journal-officiel.gouv.fr/MarchesPublics> (sekcja "formulaire").

Wnioski o udział w przetargu oraz oferty mogą być przesyłane do zamawiającego w postaci elektronicznej zgodnie z wymogami ujętymi w dekrete. Aczkolwiek do stycznia 2005 roku wezwanie do konkurencji mogło wykluczyć taką możliwość.

Więcej informacji można znaleźć w "Guide du candidat à un marché public" (Wskazówki dla firm ubiegających się o Zamówienia Publiczne). Jest to 4-stronnicowy przewodnik przygotowany przez Ministerstwo Ekologii i Stabilnego Rozwoju.  
([http://www.environnement.gouv.fr/marchepublic/media/manuel\\_marchepublic.pdf](http://www.environnement.gouv.fr/marchepublic/media/manuel_marchepublic.pdf))

## 5. Kto wygrywa przetarg? Jakie kryteria mają zastosowanie?

### Dopuszczenie oferentów do przetargu

Każde zgłoszenie odpowiadające przedmiotowi zamówienia i zawierające wszystkie wymagane dokumenty jest dopuszczane do przetargu, za wyjątkiem procedur ograniczonych. W przypadku procedur ograniczonych obowiązuje następująca zasada: jeżeli liczba dopuszczonych zgłoszeń jest większa niż ujęta wcześniej w ogłoszeniu, zgłoszenia są wybierane wg spełnienia kryteriów gwarancji, możliwości technicznych i finansowych oraz referencji.

### Wybór najlepszej oferty

Najlepsza oferta wybierana jest zgodnie z zasadą wyboru 'najkorzystniejszej ekonomicznie oferty'. Zamawiający stosują różne kryteria, m.in. koszty bieżące, wartość technologiczna oferty, innowacyjność, wpływ na środowisko naturalne (lista w art. 53; mogą być stosowane jakiegokolwiek inne kryteria jeżeli mają one znaczenie dla przedmiotu zamówienia). Jeżeli stosowane jest tylko jedno kryterium, musi to być cena.

Kryteria oceny ofert muszą zostać ujęte w ogłoszeniu o przetargu. Poszczególne kryteria muszą mieć nadane wagi lub przynajmniej muszą być uporządkowane wg ważności.

Jeżeli oceny wypadają podobnie, preferowane są oferty złożone przez określone podmioty, takie jak zrzeszenia firm przemysłowych lub zrzeszenia producentów rolniczych.

### Wskazówka:

Zamawiający może odwoływać się do standardów technicznych w celu określenia usług/robót będących przedmiotem zamówienia. Odrzucenie oferty tylko ze względu na fakt, że została ona przygotowana zgodnie z innymi specyfikacjami technicznymi niż te mające zastosowanie we Francji, nie jest jednak dopuszczalne, jeżeli zostały one przygotowane zgodnie z:

- obowiązującymi w innym kraju UE standardami oraz odpowiadającymi im standardami europejskimi
- obowiązującymi w innym kraju UE standardami technicznymi dotyczącymi planowania, obliczeń oraz wykonania prac oraz zastosowania produktów.

Zamawiający nie może wymagać dostosowania się do francuskich standardów, które nie są zgodne ze standardami europejskimi; może jedynie wymagać, aby określone cechy (np.

---

bezpieczeństwo konsumentów, ochrona środowiska itp.) były przestrzegane na tym samym poziomie.

## 6. Gdzie można złożyć skargę?

### Sporu dotyczące przyznania zamówienia

Oferent, który jest zagrożony poniesieniem strat w związku z rozstrzygnięciem przetargu może złożyć pozew do prezesa sądu administracyjnego, jeżeli uważa, że miało miejsce naruszenie wymogów dotyczących ogłoszenia lub zasad wolnej konkurencji.

Pozew taki może zostać skierowany do prezesa sądu administracyjnego (tribunal administratif, TA) przed lub po rozstrzygnięciu przetargu. Prezes sądu w odpowiedzi może zawiesić podpisanie umowy do czasu rozpatrzenia sprawy – okres ten nie może być dłuższy niż 20 dni. Jeżeli zostanie stwierdzone złamanie przepisów, może on:

- Nakazać osobie odpowiedzialnej za złamanie przepisów dostosowanie się do określonych wymogów;
- Zawiesić realizację zamówienia lub jakiegokolwiek inne decyzje dotyczące zamówienia;
- Cofnąć decyzję zamawiającego oraz nakazać usunięcie ze specyfikacji zamówienia punktów niezgodnych z przepisami.

W przypadku firm działających w sektorach użyteczności publicznej, prezes sądu może zastosować tylko pierwsze prawo. Może jednak także nałożyć karę na osobę odpowiedzialną za złamanie przepisów w celu skłonienia jej do dostosowania się do przepisów.

Prezes sądu administracyjnego wydaje decyzje w ciągu 20 dni. Jego wyroki są ostateczne i mogą być zakwestionowane tylko w formie odwołania apelacyjnego przed Conseil d'Etat (Radą Krajową).

Poza powyższą procedurą możliwe jest także złożenie do sądu administracyjnego żądania o odszkodowanie za szkody poniesione w wyniku złamania przepisów dotyczących ogłoszenia lub wolnej konkurencji. Sąd administracyjny nie jest zobowiązany do przestrzegania jakichkolwiek ograniczeń czasowych przy podejmowaniu decyzji w tym zakresie; możliwe jest jednak złożenie pilnej prośby o tymczasowy nakaz sądowy jeżeli doszło do oczywistego złamania przepisów. Od decyzji sądu można złożyć odwołanie przed sądem administracyjnym lub przez Radą Krajową.

### Spory dotyczące realizacji zamówienia

Jakiegokolwiek spory dotyczące realizacji zamówienia mogą być kierowane przez zwycięzcę przetargu do sądu administracyjnego na zasadach prawa powszechnego. W pierwszym rzędzie może zwrócić się do komisji doradczej o polubowne rozwiązanie sporu zgodnie z art. 131. Rolą takiej komisji jest zaproponowanie zaangażowanym stronom warunków polubownego rozwiązania sporu.

W obszarze zamówień publicznych, sądem właściwym do rozpatrywania spraw jest sąd właściwy dla miejsca realizacji zamówienia. Jeżeli miejsce realizacji zamówienia wykracza poza obszar jednego

---

sądu administracyjnego lub, jeżeli miejsce realizacji zamówienia nie jest ujęte w specyfikacji zamówienia, odpowiednim sądem jest sąd właściwy dla miejsca siedziby zamawiającego lub – w przypadku gdy jest wielu zamawiających – sąd właściwy dla miejsca siedziby zamawiającego z którym podpisano pierwszą umowę. Strony mogą jednak się porozumieć odnośnie wyboru sądu w celu rozpatrzenia sporu.